

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

8. ožujka 2011. (*)

„Građanstvo Unije – Članak 20. UFEU-a – Dodjela prava boravka u skladu s pravom Unije maloljetnom djetetu na državnom području države članice čije državljanstvo ima to dijete neovisno o tome je li prethodno ostvarilo svoje pravo slobodnog kretanja na državnom području država članica – Dodjela, u istim okolnostima, izvedenog prava boravka srodniku u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje i koji uzdržava maloljetno dijete – Posljedice prava boravka maloljetnog djeteta na zahtjeve radnog prava koje mora ispuniti državljanin treće zemlje koji je srodnik tog maloljetnika u uzlaznoj liniji”

U predmetu C-34/09,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio tribunal du travail de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu, Belgija), odlukom od 19. prosinca 2008., koju je Sud zaprimio 26. siječnja 2009., u postupku

Gerardo Ruiz Zambrano,

protiv

Office national de l’emploi (ONEm),

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues (izvjestitelj), K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, predsjednici vijeća, A. Rosas, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Løhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen i M. Berger, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: R. Šereš, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 26. siječnja 2010.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za G. Ruiza Zambrana, P. Robert, *avocat*,
- za belgijsku vladu, C. Pochet, u svojstvu agenta, uz asistenciju F. Motulskyija i K. de Haesa, *avocats*,
- za dansku vladu, B. Weis Fogh, u svojstvu agenta,
- za njemačku vladu, M. Lumma i N. Graf Vitzthum, u svojstvu agenata,
- za Irsku, D. O’Hagan, u svojstvu agenta, uz asistenciju D. Conlana Smytha, *barrister*,

- za grčku vladu, S. Vodina, T. Papadopoulou i M. Michelogiannaki, u svojstvu agenata,
- za francusku vladu, A. Czubinski, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, C. Wissels, M. de Grave i J. Langer, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, E. Riedl, u svojstvu agenta,
- za poljsku vladu, M. Dowgielewicz, a zatim M. Szpunar, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, D. Maidani i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 30. rujna 2010.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 12., 17. i 18. UEZ-a te članaka 21., 24. i 34. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja o temeljnim pravima).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između G. Ruiza Zambrana, kolumbijskog državljanina, i Office national de l'emploi (ONEm) jer je potonji odbio G. Ruizu Zambranu odobriti naknadu za nezaposlene u skladu s belgijskim zakonodavstvom.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 3. stavak 1. Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive [[slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavlja[n]ju izvan snage direktiva] 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004 L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42.-55. i ispravak SL 2016, L 87, str. 36.), propisuje:

„Ova se Direktiva primjenjuje na sve građane Unije koji se useljavaju ili borave u državi članici različitoj od one koje su državljani i na članove njihovih obitelji koji ih prate ili im se pridružuju, kako je određeno člankom 2. točkom 2. ove Direktive.”

Nacionalno pravo

Zakonik o belgijskom državljanstvu

- 4 U skladu s člankom 10. stavkom 1. Zakonika o belgijskom državljanstvu (*Moniteur belge* od 12. srpnja 1984., str. 10095.), u verziji na snazi u vrijeme činjeničnog stanja u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakonik o belgijskom državljanstvu):

„Belgijanac je svako dijete rođeno u Belgiji i koje bi u bilo kojem trenutku prije no što navrší 18 godina ili bude proglašeno punoljetnim bilo bez državljanstva ako ne bi imalo belgijsko državljanstvo.”

Kraljevski dekret od 25. studenoga 1991.

- 5 Člankom 30. Kraljevskog dekreta od 25. studenoga 1991. (*Moniteur belge* od 31. prosinca 1991., str. 29888.) propisuje:

„Kako bi ostvario pravo na naknadu za nezaposlene, radnik koji radi puno radno vrijeme mora napuniti staž u trajanju od sljedećeg broja radnih dana:

[...]

2. 468 tijekom 27 mjeseci prije podnošenja zahtjeva [za naknadu za nezaposlene] ako je radnik u dobi od 36 do 50 godina,

[...]”

- 6 U članku 43. stavku 1. Kraljevskog dekreta određeno je:

„Ne dovodeći u pitanje prethodne odredbe, strani radnik ili radnik bez državljanstva ima pravo na naknadu za nezaposlene ako poštuje zakonodavstvo koje se odnosi na strance i zapošljavanje stranih radnika.

Rad obavljen u Belgiji uzima se u obzir samo ako je u skladu sa zakonodavstvom koje se odnosi na zapošljavanje stranih radnika.

[...]”

- 7 U skladu s člankom 69. stavkom 1. Kraljevskog dekreta:

„Strane nezaposlene osobe ili nezaposlene osobe bez državljanstva moraju, da bi imale pravo na naknadu, ispunjavati zahtjeve iz zakonodavstva koje se odnosi na strance i zapošljavanje strane radne snage.”

Uredba sa zakonskom snagom od 28. prosinca 1944.

- 8 Članak 7. stavak 14. Uredbe sa zakonskom snagom od 28. prosinca 1944. o socijalnom osiguranju radnika (*Moniteur belge* od 30. prosinca 1944.), umetnut Programskim zakonom od 2. kolovoza 2002. (*Moniteur belge* od 29. kolovoza 2002., str. 38408.), glasi kako slijedi:

„Strani radnik ili radnik bez državljanstva ima pravo na primanje naknade samo ako u trenutku podnošenja zahtjeva za naknadu zadovoljava zakonom propisane uvjete koji se odnose na boravak i one koji se odnose na zapošljavanje strane radne snage.

Rad koji je strani radnik ili radnik bez državljanstva obavio u Belgiji uzima se u obzir u smislu staža samo ako je obavljen u skladu sa zakonodavstvom o zapošljavanju strane radne snage.

[...]"

Zakon od 30. travnja 1999.

- 9 Člankom 4. stavkom 1. Zakona od 30. travnja 1999. o zapošljavanju stranih radnika (Moniteur belge od 21. svibnja 1999., str. 17800.) predviđeno je:

„Poslodavac koji želi zaposliti stranog radnika mora od nadležnog tijela dobiti prethodno odobrenje za zapošljavanje.

Poslodavac se može koristiti uslugama tog radnika samo u okviru ograničenja utvrđenih tim odobrenjem.

Kralj može odstupiti od prvog podstavka u primjerima koje smatra prikladnima.”

- 10 U skladu s člankom 7. tog zakona:

„Kralj može dekretom o kojem raspravlja Vijeće ministara izuzeti od obveze dobivanja radne dozvole one kategorije stranih radnika koje sam odredi.

Poslodavci stranih radnika iz prethodnog podstavka izuzeti su od obveze dobivanja radne dozvole.”

Kraljevski dekret od 9. lipnja 1999.

- 11 Člankom 2. stavkom 2. Kraljevskog dekreta od 9. lipnja 1999. o provedbi Zakona od 30. travnja 1999. o zapošljavanju stranih radnika (Moniteur belge od 26. lipnja 1999., str. 24162.) predviđeno je:

„Sljedeće osobe oslobođene su obveze dobivanja radne dozvole:

[...]

2. bračni drug belgijskog državljanina, pod uvjetom da se dolazi nastaniti ili se nastani s jednim od:

(a) potomaka mlađih od 21 godine ili uzdržavanika belgijskog državljanina ili njegovog bračnog druga;

(b) uzdržavanih srodnika u uzlaznoj liniji belgijskog državljanina ili njegovog bračnog druga;

(c) bračnih drugova osoba iz točaka (a) ili (b);

[...]"

Zakon od 15. prosinca 1980.

- 12 Člankom 9. Zakona od 15. prosinca 1980. o ulasku stranaca na belgijsko državno područje i njihovom boravku, radu i protjerivanju (Moniteur belge od 31. prosinca 1980., str. 14584.), u verziji primjenjivoj na predmet u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon od 15. prosinca 1980.), predviđeno je:

„Strancu koji nije obuhvaćen jednim od primjera iz članka 10. boravak u Kraljevini nakon roka utvrđenog člankom 6. mora odobriti ministar ili njegov predstavnik.

Osim ako nije drukčije određeno međunarodnim ugovorom, zakonom ili kraljevskim dekretom, stranac to odobrenje mora zatražiti od nadležnog belgijskog diplomatskog ili konzularnog predstavništva u svojem mjestu stalnog boravka ili mjestu boravka u inozemstvu.

U iznimnim okolnostima stranac može to odobrenje zatražiti od gradonačelnika općine u kojoj boravi, koji će zahtjev proslijediti ministru ili njegovom predstavniku. U tom će slučaju ono biti izdano u Belgiji.”

- 13 Člankom 40. istog zakona predviđeno je:

„1. Ne dovodeći u pitanje odredbe uredbi Vijeća [Europske unije] i Komisije Europskih zajednica te povoljnije odredbe na koje bi se stranac EZ-a mogao pozvati, na njega se primjenjuju sljedeće odredbe.

2. Za potrebe primjene ovog Zakona, stranac EZ-a znači svaki državljanin države članice Europskih zajednica koji boravi u Kraljevini ili putuje u Kraljevinu i koji:

1. tamo obavlja ili namjerava obavljati djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba;
2. tamo se koristi ili se namjerava koristiti uslugama;
3. tamo uživa ili namjerava ostvariti pravo ostanka;
4. tamo uživa ili namjerava ostvariti pravo boravka nakon prestanka obavljanja profesionalne djelatnosti u Zajednici;
5. tamo kao glavnu djelatnost pohađa ili namjerava pohađati strukovno osposobljavanje u ovlaštenoj obrazovnoj ustanovi ili
6. ne pripada ni jednoj od kategorija iz gore navedenih točaka 1. do 5.

3. Osim ako je drukčije određeno ovim zakonom, prema sljedećim se osobama, bez obzira na njihovo državljanstvo, postupa jednako kao prema strancu EZ-a iz gore navedenog stavka 2. točaka 1., 2. i 3., pod uvjetom da dolaze nastaniti se s njim ili su se nastanile s njim:

1. bračnom drugu tog državljanina;

2. uzdržavanim potomcima državljanina ili njegovog bračnog druga koji su mlađi od 21 godine;

3. uzdržavanim srođnicima državljanina ili njegovog bračnog druga u uzlaznoj liniji;

4. bračnom drugu osoba iz točaka 2. i 3.

4. Osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom, prema sljedećim se osobama, bez obzira na njihovo državljanstvo, postupa jednako kao prema strancu EZ-a iz gore navedenog stavka 2. točaka 4. i 5., pod uvjetom da dolaze nastaniti se s njim ili su se nastanile s njim:

1. bračnom drugu tog državljanina;

2. uzdržavanim potomcima državljanina ili njegovog bračnog druga;

3. uzdržavanim srođnicima državljanina ili njegovog bračnog druga u uzlaznoj liniji;

4. bračnom drugu osoba iz točaka 2. i 3.

5. Osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom, prema bračnom drugu stranca EZ-a iz gore navedenog stavka 2. točke 5. i njegovoj uzdržavanoj djeci ili uzdržavanoj djeci njegovog bračnog druga, bez obzira na njihovo državljanstvo, postupa se jednako kao i prema strancu EZ-a, pod uvjetom da dolaze nastaniti se s njim ili su se nastanili s njim.

6. Prema bračnom drugu Belgijanca koji dolazi nastaniti se s njim ili se nastanio s njim, prema njihovim potomcima koji su mlađi od 21 godine ili su njihovi uzdržavanici, prema njihovim uzdržavanim srođnicima u uzlaznoj liniji i prema svakom bračnom drugu tih potomaka i srođnika u uzlaznoj liniji koji dolaze nastaniti se s njima ili su se nastanili s njima postupa se jednako kao i prema strancu EZ-a.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 14 G. Ruiz Zambrano podnio je 14. travnja 1999. zahtjev za azil u Belgiji, u koju je ušao s vizom koju mu je izdalo belgijsko veleposlanstvo u Bogoti (Kolumbija). Njegova supruga, također kolumbijska državljanica, u veljači 2000. je isto tako podnijela zahtjev za dodjelu statusa izbjeglice u toj državi članici.
- 15 Odlukom od 11. rujna 2000. belgijska su tijela odbila njihove zahtjeve, pri čemu je nalogu o napuštanju države koji im je bio uručen dodana klauzula o nevraćanju u Kolumbiju zbog građanskog rata u toj zemlji.
- 16 G. Ruiz Zambrano podnio je 20. listopada 2000. zahtjev za uređenje svojeg položaja na temelju članka 9. trećeg podstavka Zakona od 15. prosinca 1980. U svojem se zahtjevu pozvao na apsolutnu nemogućnost povratka u Kolumbiju i ozbiljno pogoršanje situacije u toj državi, pri čemu je također istaknuo svoja nastojanja u vezi s integracijom u belgijsko društvo, da uči francuski i da njegova djeca pohađaju vrtić te isto tako da u slučaju povratka u Kolumbiju postoji opasnost od pogoršanja njegovog teškog

posttraumatskog stresnog poremećaja iz 1999. godine koji je posljedica jednodne otmice njegovog tada trogodišnjeg sina.

- 17 Taj je zahtjev odbijen odlukom od 8. kolovoza 2001. Podnesena je tužba za poništenje i obustavu izvršenja pred Conseil d'État, koji je presudom od 22. svibnja 2003. odbio tužbu za obustavu izvršenja.
- 18 G. Ruiz Zambrano i njegova supruga imaju prijavljeno prebivalište u općini Schaerbeek (Belgija) od 18. travnja 2001. Iako nije imao radnu dozvolu, tužitelj u glavnom postupku potpisao je 2. listopada 2001. ugovor o radu na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu s trgovačkim društvom Plastoria, s učinkom od 1. listopada 2001.
- 19 Supruga G. Ruiza Zambrana rodila je 1. rujna 2003. drugo dijete, Diega, koji je stekao belgijsko državljanstvo u skladu s člankom 10. stavkom 1. Zakonika o belgijskom državljanstvu jer se kolumbijsko državljanstvo u skladu s kolumbijskim zakonom ne priznaje djeci rođenoj izvan državnog područja Kolumbije ako roditelji nisu izričito zatražili njegovo priznavanje.
- 20 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je u trenutku rođenja svojeg drugog djeteta G. Ruiz Zambrano zbog svojih profesionalnih djelatnosti imao dostatna sredstva za podmirenje potreba svoje obitelji. Za svoj je rad primao plaću u skladu s različitim primjenjivim ljestvicama uz zakonske odbitke za socijalno osiguranje i doprinose koje uplaćuje poslodavac.
- 21 G. Ruiz Zambrano i njegova supruga ponovno su 9. travnja 2004. podnijeli zahtjev za uređenje svojeg položaja na temelju članka 9. trećeg podstavka Zakona od 15. prosinca 1980., pri čemu su kao novi čimbenik naveli rođenje svojeg drugog djeteta i pozvali se na članak 3. Protokola 4. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kojim se zabranjuje da se navedeno dijete prisili na napuštanje državnog područja države članice čiji je državljanin.
- 22 Nakon rođenja trećeg djeteta, Jessice, 26. kolovoza 2005., koja je kao i njezin brat Diego stekla belgijsko državljanstvo, G. Ruiz Zambrano i njegova supruga podnijeli su 2. rujna 2005. zahtjev za nastanjenje u skladu s člankom 40. Zakona od 15. prosinca 1980. u svojstvu srodnika belgijskog državljanina u uzlaznoj liniji. Dana 13. rujna 2005. izdana im je potvrda o prijavi kojom im je privremeno omogućen boravak do 13. veljače 2006.
- 23 Zahtjev G. Ruiza Zambrana za nastanjenje odbijen je 8. studenoga 2005. uz obrazloženje da se on „ne može pozvati na članak 40. Zakona od 15. prosinca 1980. jer nije poštovao zakone svoje zemlje i nije prijavio svoje dijete u diplomatskim ili konzularnim tijelima, već je pravilno slijedio postupke koji su mu bili na raspolaganju za stjecanje belgijskog državljanstva [za to dijete] i zatim na temelju toga za uređenje svojeg boravka”. Zahtjev njegove supruge za nastanjenje odbijen je uz isto obrazloženje 26. siječnja 2006.
- 24 Od podnošenja prijedloga za ponavljanje postupka u vezi s odlukom o odbijanju zahtjeva za nastanjenje u ožujku 2006. G. Ruiz Zambrano ima posebnu boravišnu dozvolu valjanu tijekom cijelog trajanja tog prijedloga.

- 25 U međuvremenu je 10. listopada 2005. G. Ruiz Zambrano ostao privremeno nezaposlen, što je dovelo do toga da je G. Ruiz Zambrano podnio svoj prvi zahtjev za naknadu za nezaposlene, koji je odbijen odlukom koja mu je uručena 20. veljače 2006. Odluka je osporena pred sudom koji je uputio zahtjev 12. travnja 2006.
- 26 U okviru izvođenja dokaza u vezi s tužbom podnesenom protiv te odluke, Office des Étrangers (Ured za strance) potvrdio je „da zainteresirana stranka i njegova supruga nisu [mogli] obavljati nijednu profesionalnu djelatnost, ali se protiv njih ne može poduzeti nikakva mjera protjerivanja jer se još uvijek ispituje zahtjev za uređenje njihovog položaja”.
- 27 U okviru inspekcije koju je 11. listopada 2006. provela Direction générale du contrôle des lois sociales (Opća uprava za nadzor socijalnih zakona) u sjedištu poslodavca G. Ruiza Zambrana, utvrđeno je da je on na poslu. Morao je odmah prestati raditi. Sljedećeg je dana poslodavac G. Ruiza Zambrana otkazao njegov ugovor o radu s trenutačnim učinkom i bez naknade.
- 28 Zahtjev koji je G. Ruiz Zambrano podnio za primanje naknade za nezaposlenost u punom radnom vremenu od 12. listopada 2006. odbijen je odlukom ONEm-a, koja mu je uručena 20. studenoga 2006. Protiv te odluke 20. prosinca 2006. podnesena je tužba pred sudom koji je uputio zahtjev.
- 29 G. Ruizu Zambranu uručena je 23. srpnja 2007. odluka Office des Étrangers o odbijanju njegovog zahtjeva za uređenje njegovog boravka podnesenog 9. travnja 2004. Presudom od 8. siječnja 2008. tužba podnesena protiv navedene odluke pred Conseil du contentieux des étrangers (Vijeće za sporove u vezi sa strancima) proglašena je bespredmetnom jer je Office des Étrangers ukinuo tu odluku.
- 30 Dopisom od 25. listopada 2007. Office des Étrangers obavijestio je G. Ruiza Zambrana da prijedlog za ponavljanje postupka koji je podnio u ožujku 2006. u vezi s odlukom o odbijanju njegovog zahtjeva za nastanjenje od 2. rujna 2005. treba ponovno podnijeti u roku od 30 dana od uručivanja tog dopisa, i to u obliku tužbe za poništenje pred Conseil du contentieux des étrangers.
- 31 G. Ruiz Zambrano podnio je 19. studenoga 2007. tužbu za poništenje koja se prije svega temelji na nepostojanju „pravne konstrukcije” za koju je optužen u toj odluci jer njegova maloljetna djeca rođena u Belgiji nisu stekla belgijsko državljanstvo kao rezultat njegovog djelovanja, već primjenom belgijskih propisa. G. Ruiz Zambrano navodi i povredu članaka 2. i 7. Direktive 2004/38, kao i povredu članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane 4. studenoga 1950. u Rimu (u daljnjem tekstu: EKLJP) te članka 3. stavka 1. Protokola br. 4 toj Konvenciji.
- 32 U svojim pisanim očitovanjima podnesenima Sudu, belgijska vlada navodi da G. Ruiz Zambrano od 30. travnja 2009. ima privremeno pravo boravka koje se može produžiti dok nije drukčije određeno i da bi trebao imati radnu dozvolu tipa C u skladu s uputama ministra za imigracijsku politiku i politiku azila od 26. ožujka 2009. koje se odnose na primjenu ranijeg članka 9. trećeg podstavka i članka 9.a Zakona od 15. prosinca 1980.
- 33 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se dvije odluke koje su predmet glavnog postupka, kojima je ONEm odbio G. Ruizu Zambranu priznati pravo

na naknadu za nezaposlenost, prvo tijekom razdoblja privremene nezaposlenosti od 10. listopada 2005. i zatim od 12. listopada 2006. nakon gubitka posla, temelje isključivo na tvrdnji da broj radnih dana koje on navodi kao staž za svoju dobnu skupinu, a to je 468 radnih dana tijekom 27 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za naknadu za nezaposlenost, nije ostvaren u skladu sa zakonodavstvom kojim su uređeni boravak stranaca i strana radna snaga.

34 G. Ruiz Zambrano osporava tu tvrdnju pred sudom koji je uputio zahtjev i posebno navodi da on uživa pravo boravka izravno na temelju Ugovora o EZ-u ili da barem uživa izvedeno pravo boravka koje je presudom od 19. listopada 2004., Zhu i Chen (C-200/02, Zb., str. I-9925.) priznato srodnicima u uzlaznoj liniji maloljetnog djeteta koje je državljanin države članice te da je on stoga izuzet od obveze posjedovanja radne dozvole.

35 U tim je okolnostima tribunal du travail de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Dodjeljuje li se člancima 12., 17. i 18. [UEZ-a], ili jednim od ili više njih kada se tumače zasebno ili zajedno, građaninu Unije pravo boravka na državnom području države članice čiji je taj građanin državljanin, bez obzira na to je li prethodno ostvario svoje pravo kretanja na državnom području država članica?

2. Treba li članke 12., 17. i 18. [UEZ-a], u vezi s odredbama članaka 21., 24. i 34. Povelje o temeljnim pravima, tumačiti u smislu da kada je građanin maloljetno dijete koje uzdržava srodnik u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje, pravo slobodnog kretanja i boravka na državnom području država članica, koje je bez diskriminacije na temelju državljanstva priznato svim građanima Unije, znači da tom djetetu treba biti osigurano pravo boravka u državi članici u kojoj boravi i čiji je državljanin, bez obzira na to jesu li dijete ili njegov zakonski zastupnik prethodno ostvarili pravo slobodnog kretanja, i da to pravo boravka treba biti povezano s korisnim učinkom čija je nužnost prepoznata sudskom praksom Suda [(navedena presuda Zhu i Chen)] tako da se srodniku u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje, koji uzdržava dijete, koji ima dostatna sredstva i koji je zdravstveno osiguran dodijeli izvedeno pravo boravka koje bi taj državljanin treće zemlje imao kada bi dijete koje uzdržava bilo građanin Unije koje nema državljanstvo države članice u kojoj boravi?

3. Treba li članke 12., 17. i 18. [UEZ-a], u vezi s odredbama članaka 21., 24. i 34. Povelje o temeljnim pravima, tumačiti u smislu da pravo boravka maloljetnog djeteta koje je državljanin države članice na državnom području države članice u kojoj boravi mora uključivati odobrenje izuzeća od zahtjeva posjedovanja radne dozvole srodniku u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje, koji uzdržava to maloljetno dijete i koji, kada se nacionalnim pravom države članice u kojoj boravi ne bi zahtijevala radna dozvola, ispunjava uvjet dostatnih sredstava i zdravstvenog osiguranja jer ima plaćeni posao i stoga je uključen u sustav socijalne sigurnosti te države [članice], kako bi djetetovo pravo boravka imalo koristan učinak prepoznat sudskom praksom Suda [(navedena presuda Zhu i Chen)] u korist maloljetnog djeteta koje je europski građanin i koje ima državljanstvo države članice drukčije od one u kojoj boravi te koje uzdržava srodnik u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje?”

O prethodnim pitanjima

- 36 Svojim pitanjima, koja treba razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li odredbe UFEU-a o građanstvu Unije tumačiti u smislu da se njima srodniku u uzlaznoj liniji koji je državljanin treće zemlje i koji uzdržava svoju maloljetnu djecu, koja su građani Unije, dodjeljuje pravo boravka u državi članici čiji su ona državljani i u kojoj borave i je li on na temelju tih odredaba oslobođen od zahtjeva dobivanja radne dozvole u toj državi članici.
- 37 Sve vlade koje su podnijele očitovanja Sudu i Europska komisija tvrde da položaj kao što je onaj drugog i trećeg djeteta G. Ruiza Zambrana, u kojem navedena djeca borave u državi članici čiji su državljani i nikada nisu napustili državno područje te države članice, ne potpada pod slobode kretanja i boravka koje su zajamčene pravom Unije. Stoga odredbe prava Unije na koje upućuje sud koji je uputio zahtjev nisu primjenjive na glavni postupak.
- 38 Suprotno tome, G. Ruiz Zambrano tvrdi da se time što se njegova djeca Diego i Jessica pozivaju na odredbe koje se odnose na građanstvo Unije ne pretpostavlja da moraju napustiti predmetnu državu članicu te da on u svojem svojstvu člana obitelji ima pravo boravka i da je oslobođen od zahtjeva dobivanja radne dozvole u toj državi članici.
- 39 Na početku valja istaknuti da se, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 2004/38 pod nazivom „Nositelji prava”, ta Direktiva primjenjuje „na sve građane Unije koji se useljavaju ili borave u državi članici različitoj od one koje su državljani i na članove njihovih obitelji.” Stoga se ta Direktiva ne primjenjuje na situacije kao što je ona u glavnom postupku.
- 40 Člankom 20. UFEU-a dodjeljuje se status građanina Unije svakoj osobi koja ima državljanstvo države članice (posebno vidjeti presude od 11. srpnja 2002., D’Hoop, C-224/98, Zb., str. I-6191., t. 27., i od 2. listopada 2003., Garcia Avello, C-148/02, Zb., str. I-11613., t. 21.). Budući da imaju belgijsko državljanstvo, pri čemu utvrđivanje uvjeta za stjecanje državljanstva potpada pod nadležnost predmetne države članice (u tom smislu osobito vidjeti presudu od 2. ožujka 2010., Rottmann, C-135/08, Zb., str. I-1449., t. 39.), drugo i treće dijete tužitelja u glavnom postupku neosporno uživaju taj status (u tom smislu vidjeti gore navedene presude Garcia Avello, t. 21., i Zhu i Chen, t. 20.).
- 41 Sud je u više navrata utvrdio da je status građanina Unije predodređen da bude temeljni status državljanina država članica (osobito vidjeti presude od 20. rujna 2001., Grzelczyk, C-184/99, Zb., str. I-6193., t. 31., i od 17. rujna 2002., Baumbast i R, C-413/99, Zb., str. I-7091., t. 82., i gore navedene presude Garcia Avello, t. 22., Zhu i Chen, t. 25., i Rottmann, t. 43.).
- 42 U tim su okolnostima članku 20. UFEU-a protivne nacionalne mjere kojima se građanima Unije uskraćuje mogućnost stvarnog uživanja bitnog sadržaja prava koja proizlaze iz njihovog statusa kao građana Unije (u tom smislu vidjeti navedenu presudu Rottmann, t. 42.).

- 43 Odbijanje boravka i odbijanje radne dozvole državljaninu treće zemlje koji uzdržava maloljetnu djecu u državi članici čiji su ta djeca državljani i u kojoj borave imali bi takav učinak.
- 44 Treba pretpostaviti da bi takvo odbijanje boravka dovelo do toga da bi dotična djeca, građani Unije, morala napustiti područje Unije kako bi pratila svoje roditelje. Slično tome, ako takvoj osobi ne bi bila izdana ni radna dozvola, ona bi bila u opasnosti da neće imati dostatna sredstva za namirenje svojih potreba i potreba svoje obitelji, što bi isto tako dovelo do toga da njezina djeca, građani Unije, moraju napustiti područje Unije. U tim okolnostima dotični građani Unije u stvari ne bi mogli uživati bitan sadržaj prava koja proizlaze iz njihovog statusa kao građana Unije.
- 45 Shodno tome, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 20. UFEU treba tumačiti u smislu da mu je protivno da država članica državljaninu treće zemlje koji uzdržava svoju maloljetnu djecu koja su građani Unije, prvo, odbije pravo boravka u državi članici u kojoj ta djeca imaju boravište i čiji su državljani i, drugo, odbije tom državljaninu treće zemlje izdati radnu dozvolu jer bi se takvim odlukama toj djeci uskratila mogućnosti stvarnog uživanja bitnog sadržaja prava povezanih sa statusom građanina Unije.

Troškovi

- 46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 20. UFEU treba tumačiti u smislu da mu je protivno da država članica državljaninu treće zemlje koji uzdržava svoju maloljetnu djecu koja su građani Unije, prvo, odbije pravo boravka u državi članici u kojoj ta djeca imaju boravište i čiji su državljani i, drugo, odbije tom državljaninu treće zemlje izdati radnu dozvolu jer bi se takvim odlukama toj djeci uskratila mogućnosti stvarnog uživanja bitnog sadržaja prava povezanih sa statusom građanina Unije.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski